

Yrityskaupan hyväksyminen: Lantmännen Agro Oy / JS-Perttula Oy

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle ("KKV" tai "virasto") on 7.7.2022 ilmoitettu järjestely, jossa Lantmännen Agro Oy ("Lantmännen Agro" tai "ilmoittaja") hankkii yksinomaisen määräysvallan JS-Perttula Oy:ssä ("JS-Perttula").¹

1 Yrityskaupan osapuolet

Lantmännen Agro² on suomalainen maatalousalan yritys, joka on osa Lantmännen-konsernia³. Lantmännen Agro harjoittaa maa- ja metsätalouden välineiden ja tarvikkeiden sekä koneiden ja varaosien tuontia ja tukku- ja vähittäiskauppaa sekä huoltopalvelutoimintaa. Lisäksi Lantmännen Agro valmistaa rehuja ja käy niillä tukku- ja vähittäiskauppaa, harjoittaa viljan kauppaa ja vientiä sekä kehittää ja markkinoi neuvontapalveluja sekä digitaalisia ratkaisuja ja palveluja viljelijöille ja karjatiloille.

JS-Perttula on suomalainen yritys, joka toimii maatalouskaupan alalla. JS-Perttula on Lantmännen Agron ketjuyhtiö, joka toimii osana Lantmännen Agro -ketjua *franchising*-periaatteella.⁴ JS-Perttula myy asiakkailleen erilaisia maatalouden tuotantopanoksia. Tuotantopanosten vähittäismyynnin lisäksi JS-Perttula toimii viljakaupassa tukkuportaalla ja myy viljoja muun muassa viljan jälleenmyyntiä harjoittaville välittäjille. JS-Perttulalla on myymälät Nurmi-järvellä, Riihimäellä ja Hämeenlinnassa.

2 Ilmoittajan näkemys relevanteista markkinoista

Lantmännen Agro ja JS-Perttula toimivat maatalouskaupan markkinalla. Ilmoittaja katsoo, että yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioimiseksi relevantit tuotemarkkinat ovat seuraavat maatalouskaupan markkinan segmentit: i) viljakauppa, ii) rehukauppa, iii) siemenkauppa, iv) lannoitekauppa, v) kasvin-suojeluvälinekauppa, vi) säilöntäainekauppa, vii) poltto- ja voiteluainekauppa sekä viii) maatalouskone- ja varaosakauppa. Ilmoittajan mukaan kutakin markkinaa voidaan tarkastella tukkumyynnin ja vähittäismyynnin osalta erikseen. Ilmoittajan mukaan kaikkia edellä lueteltuja markkinoita voidaan tarkastella Suomen tasolla. Vaikka markkinoita tarkasteltaisiin valtakunnallista

¹ KKV:lle on kyseessä olevan järjestelyn lisäksi ilmoitettu samanaikaisesti toinen yrityskauppa, jossa Lantmännen Agro hankkii yksinomaisen määräysvallan Ismo Lindell Oy:ssä (Lantmännen Agro Oy / Ismo Lindell Oy, dnro KKV/794/14.00.10/2022).

² Lantmännen Agron tytäryhtiö on 1.3.2022 toimintansa aloittanut Lantmännen Maatalouskauppa Oy, joka harjoittaa viljan tukkumyyntiä sekä maatalouskaupan tuotantopanosten vähittäismyyntiä. Lantmännen Maatalouskauppa Oy:llä on myymälät Turussa ja Loimaalla.

³ Lantmännen-konsernin emoyhtiö on ruotsalainen maatalousosuyksikkö Lantmännen ek för.

⁴ Ketjukaupat noudattavat niiden käyttöön annettua samanlaista liiketoimintamallia siten, että ketjukaupoilla on yhteinen ketjuntunnus ja ulkoinen ilme. [REDACTED]

kapeampina, osapuolilla ei ole toiminnassaan merkittäviä alueellisia päällekkäisyyksiä.⁵

KKV on tarkastellut yrityskaupan kilpailuvaikutuksia ilmoittajan esittämän mukaisesti. Markkinamäärittely on kuitenkin voitu jättää avoimeksi, koska jäljempänä ilmenevin perustein yrityskaupan ei ole katsottu olennaisesti estävän tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla.

Viljakauppa

Viljakaupan markkinoilla⁶ osapuolilla on horisontaalista päällekkäisyyttä tukkumyynnissä ja lisäksi vertikaalinen suhde Lantmännen Agron toimiessa myös vähittäismyynnissä. Ilmoittajan näkemyksen mukaan markkinoita ei ole yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioimiseksi tarpeen tarkastella viljalajikkeittain. Ilmoittaja on kuitenkin KKV:n pyynnöstä toimittanut viljalajikekohtaiset markkinatiedot viljan tukkumyynnin ja vähittäismyynnin markkinoilta.

Ilmoittajan mukaan viljan tukkumyynnin kaikki viljat käsittävän markkinan arvo Suomessa vuonna 2021 oli 105 miljoonaa euroa. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus tästä oli [10–20]⁷ prosenttia. Markkinan viljalajikekohtaisessa tarkastelussa osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus nousi korkeimmaksi vehnän tukkumyynnissä. Ilmoittajan mukaan vehnän tukkumyynnin markkinan arvo vuonna 2021 oli 29 miljoonaa euroa, josta osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli [10–20] prosenttia. Osapuolten tärkeimmät kilpailijat ja niiden markkinaosuudet viljan tukkumyynnin kaikki viljat käsittävällä markkinalla olivat ilmoittajan mukaan Tuomo Erjala Oy [10–20] %, Maatalous Meriläinen Oy [10–20] %, Mylenin Kauppa Oy [5–10] %, Ismo Lindell Oy [5–10] %⁸ ja Ojan Rauta Oy [5–10] %.

Ilmoittajan mukaan viljan vähittäismyynnin kaikki viljat käsittävän markkinan arvo oli puolestaan noin 208 miljoonaa euroa, josta Lantmännen Agron markkinaosuus oli [30–40] prosenttia. Lantmännen Agron markkinaosuus ei nouse tätä korkeammaksi viljalajikkeittain tarkasteltuna. Lantmännen Agron tärkeimmät kilpailijat ja niiden markkinaosuudet viljan vähittäismyynnin kaikki

⁵ Edellä todetusti Lantmännen Maatalouskauppa Oy:n myymälät sijaitsevat Turussa ja Loimaalla ja JS-Perттulan Nurmijärvellä, Riihimäellä ja Hämeenlinnassa. Lantmännen Agrolla ja JS-Perттulalla on rehukaupassa vähäistä alueellista päällekkäisyyttä Nurmijärvellä, Riihimäellä ja Hämeenlinnassa, joiden alueella molemmat osapuolet harjoittavat rehujen vähittäismyyntiä. Viljakaupassa alueellista päällekkäisyyttä ei ole.

⁶ Ilmoittajan mukaan viljakaupalla tarkoitetaan yleisesti ottaen viljan ja muiden viljelykasvien (ml. öljy- ja palkokasvit) oston ja myynnin markkinoita.

⁷ Hakasulkeisiin merkityissä kohdissa tarkka tieto on poistettu liikesalaisuutena.

⁸ KKV:lle on kyseessä olevan järjestelyn lisäksi ilmoitettu samanaikaisesti toinen yrityskauppa, jossa Lantmännen Agro hankkii yksinomaisten määräysvallan Ismo Lindell Oy:ssä (Lantmännen Agro Oy / Ismo Lindell Oy, dnro KKV/794/14.00.10/2022).

viljat käsittävällä markkinalla olivat Hankkija Oy [30–40] %, Avena Nordic Grain Oy [20–30] % ja ViljaTavastia osuuskunta [0–5] %.⁹

Molemmat osapuolet myös hankkivat viljaa, mutta toimivat viljan hankinnassa eri rooleissa. Lantmännen Agro hankkii viljaa pääsääntöisesti ketjukauppiailtaan ja JS-Perttula puolestaan suoraan viljelijöiltä. Ilmoittaja on KKV:n pyynnöstä toimittanut tietoja myös viljan hankinnan markkinasta. Ilmoittajan mukaan viljan hankinnan markkinan arvo Suomessa vuonna 2021 oli noin 331 miljoonaa euroa, josta Lantmännen Agron markkinaosuus oli [30–40] prosenttia, JS-Perttulan [0–5] prosenttia ja osapuolten yhteensä [30–40] prosenttia. Osapuolten tärkeimmät kilpailijat ja niiden markkinaosuudet viljan hankinnan markkinalla olivat ilmoittajan mukaan Hankkija Oy [30–40] %, Avena Nordic Grain Oy [20–30] %, Tuomo Erjala Oy [5–10] %, Viking Malt Oy [5–10] % ja Fazer Finland Oy [5–10] %.

Rehukauppa

Osapuolilla on rehukaupassa horisontaalista päällekkäisyyttä vähittäismyynnissä sekä lisäksi vertikaalinen suhde, sillä Lantmännen Agro toimii myös tukkumyynnissä. Ilmoittajan mukaan rehukauppaa voidaan yrityskaupan kilpailuvaikutusten arvioimiseksi tarkastella kokonaisuutena ilman tarkempaa segmentointia rehutyyppiin mukaan.

Ilmoittajan mukaan rehujen tukkumyynnin markkinan arvo Suomessa vuonna 2021 oli 13 miljoonaa euroa, josta Lantmännen Agron markkinaosuus oli [20–30] prosenttia. Lantmännen Agron tärkeimmät kilpailijat ja niiden markkinaosuudet rehujen tukkumyynnin markkinalla olivat A-Rehu Oy [20–30] %, Hankkija Oy [10–20] %, Kinnusen Mylly Oy [10–20] %, Oy Feedex Ab [10–20] % ja Rehux Oy [0–5] %.

Rehujen vähittäismyynnin markkinan arvo Suomessa vuonna 2021 oli puolestaan 202 miljoonaa euroa, josta osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus oli [30–40] prosenttia JS-Perttulan osuuden ollessa kuitenkin vain alle [0–5] prosentin. Osapuolten tärkeimmät kilpailijat ja niiden markkinaosuudet rehujen vähittäismyynnin markkinalla olivat Hankkija Oy [30–40] %, A-Rehu Oy [20–30] %, Oy Feedex Ab [0–5] % ja Kinnusen Mylly Oy [0–5] %.¹⁰

Muiden maatalouden tuotantopanosten kauppa ja konekauppa

Osapuolet toimivat myös siemen-, lannoite-, kasvinsuojeluaine-, säilöntäaine-, poltto- ja voiteluaine sekä maatalouskone- ja varaosakaupassa.

⁹ Viljakaupan tukku- ja vähittäismyynnin markkinoita koskevat tiedot perustuvat ilmoittajan arvioihin. Arvioissa on hyödynnetty osapuolten omia näkemyksiä ja arvioita kilpailutilanteesta samoin kuin muun muassa asiakkaiden kanssa normaalin liiketoiminnan yhteydessä käytyjä keskusteluja, asiakkaiden valikoimalistauksia, kilpailijoiden tuotteiden näkyvyyttä asiakkaiden valikoimissa sekä kilpailutuksissa saatua tietoa muun muassa tiettyjen tuotteiden volyyminä. Lisäksi on hyödynnetty julkisesti saatavilla olevaa tietoa esimerkiksi kilpailijoiden tuotantomääristä.

¹⁰ Naudanrehujen osalta markkinan koon määrittely perustuu Ruokaviraston vuosittain keräämiin rehujen valmistusmääriä koskeviin tietoihin. Muilta osin tiedot perustuvat ilmoittajan omiin arvioihin.

Lantmännen Agro toimii tukkutasolla ja myy kyseessä olevia tuotteita ketju-yhtiöille sekä itsenäisille jakelijoille.¹¹ Lisäksi Lantmännen Agro toimii tuotteiden vähittäismyynnissä. JS-Perttula ostaa tuotteita tukkukauppailta ja toimii niiden vähittäismyynninä. Osapuolilla on siten kyseisillä markkinoilla vertikaalinen suhde ja lisäksi horisontaalisesti päällekkäistä toimintaa vähittäismyynnitasolla.

Tukkumyynnissä Lantmännen Agron markkinaosuus muiden maatalouden tuotantopanosten kaupan ja konekaupan eri markkinoilla nousee korkeimillaan [30–40] prosenttiin kasvinsuojeluainekaupan tukkumyynnissä. Ilmoittajan toimittamien markkinatietojen perusteella osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus jää vähäiseksi kaikilla muiden maatalouden tuotantopanosten sekä koneiden ja varaosien vähittäismyynnin markkinoilla.

3 Yrityskaupan kilpailuvaikutukset

Ilmoittajan mukaan yrityskaupalla ei ole kilpailunvastaisia vaikutuksia, ja sen markkinavaikutukset ylipäätään jäävät hyvin vähäisiksi. Lantmännen Agro ja JS-Perttula toimivat pääsääntöisesti toisiinsa vertikaalisessa suhteessa olevilla markkinoilla, ja osapuolten välinen vertikaalinen suhde on ollut merkittävä jo ennen yrityskauppaa. Maatalouskaupan markkinalle ja kaikille sen segmenteille jää yrityskaupan jälkeenkin useita muita toimijoita, kuten Hankkija Oy ja Berner Oy sekä monet muut toimijat eri markkinasegmenteillä.

Osapuolilla on myös horisontaalisesti päällekkäistä toimintaa viljan tukkumyynnissä sekä rehujen, muiden maatalouden tuotantopanosten ja maatalouskoneiden ja varaosien vähittäismyynnissä. Osapuolten yhteenlaskettu markkinaosuus nousee korkeimmaksi rehujen vähittäismyynnin markkinalla, jolla se on [30–40] prosenttia. JS-Perttulan markkinaosuus rehujen vähittäismyynnissä on kuitenkin vain alle [0–5] prosentin. Rehujen vähittäismyynnissä markkinoille jää yrityskaupan jälkeenkin merkittäviä kilpailijoita, kuten Hankkija Oy ja A-Rehu Oy.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston arvion mukaan yrityskauppa ei kilpailulain 25 §:ssä tarkoitetulla tavalla olennaisesti estä tehokasta kilpailua Suomen markkinoilla tai niiden oleellisella osalla.¹² Lantmännen Agron KKV:lle toimittamien tietojen perusteella osapuolten yhteenlasketut markkinaosuudet eivät nouse merkittävän korkeiksi niillä markkinasegmenteillä, joilla osapuolilla on päällekkäistä toimintaa. Tämän lisäksi markkinaosuuden lisäys rehujen vähittäismyynnissä on vähäinen. KKV:n selvityksissä ei tullut esiin viitteitä keskittymän kyvystä tai kannustimesta sulkea markkinoita yrityskaupan jälkeen. Myöskään viraston

¹¹ Poikkeuksena tästä Lantmännen Agro myy maatalouskoneita ja niiden varaosia tukkumyynninään vain valikoiduille ketjukauppiaille, joilla on kyseisen markkinasegmentin edellyttämää myynnin erityisasiantuntemusta.

¹² KKV on arvioissaan ottanut huomioon myös kyseessä olevan järjestelyn kanssa samanaikaisesti ilmoitetun yrityskaupan, jossa Lantmännen Agro hankkii yksinomaisen määräysvallan Ismo Lindell Oy:ssä (Lantmännen Agro Oy / Ismo Lindell Oy, dnro KKV/794/14.00.10/2022).

markkinakuulemisessa ei ilmennyt, että yrityskaupalla olisi haitallisia horisontaalisia tai vertikaalisia kilpailuvaikutuksia.

4 Ratkaisu

Kilpailu- ja kuluttajavirasto hyväksyy yrityskaupan, jossa Lantmännen Agro Oy hankkii yksinomaisen määräysvallan JS-Perttula Oy:ssä.

5 Sovelletut säännökset

Kilpailulaki (948/2011) 21, 22, 24, 25 ja 26 §.

6 Muutoksenhaku

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tässä asiassa antamaan päätökseen saa hakea muutosta markkinaoikeudelta kilpailulain 49 a §:n mukaan siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on päätöksen liitteenä.

7 Lisätiedot

Lisätietoja päätöksestä antaa asiantuntija Tiia Sotamaa, puhelin 029 505 3083, sähköposti tiia.sotamaa@kkv.fi.

Ylijohtaja Timo Mattila

Asiantuntija Tiia Sotamaa